

DE ZESDE STAATSHERVORMING: VLAANDEREN OPGELICHT

I. Inleiding

Op 11 oktober 2011 werden de krijtlijnen van het communautaire akkoord voorgesteld dat vier Vlaamse en vier Franstalige partijen hebben afgesloten om tot een zesde staatshervorming te komen. De partijen die dit akkoord hebben goedgekeurd, vertegenwoordigen 93,5% van de Franstalige Kamerleden tegenover slechts 54,5% van de Vlaamse Kamerleden. De vraag in wiens voordeel dit akkoord is, is dan ook snel beantwoord: dit is op korte en lang termijn de zoveelste Franstalige overwinning, terwijl de Vlamingen opnieuw met een kluitje in het riet worden gestuurd.

Vlaanderen is al lang vragende partij voor een verdere uitbouw van zijn autonomie. De krachtlijnen hiervoor werden in hoofde van de traditionele Vlaamse partijen al lang geleden vastgelegd, in 1999 in de welbekende 5 resoluties van het Vlaams parlement en meest recent nog in de zogenaamde Octopusnota van 2008, die vervolgens werd overgenomen in het Vlaamse regeerakkoord. Kernachtig samengevat komt het erop neer, om het met de woorden van Vlaams minister-president Kris Peeters te zeggen, dat er volgens de traditionele Vlaamse partijen een Copernicaanse omwenteling moet plaatgrijpen, met andere woorden dat het zwaartepunt van het Belgische niveau wordt verlegd naar de deelstaten Vlaanderen en Wallonië.

Wat we nu krijgen, is iets heel anders, en in menig opzicht het tegendeel ervan. Zelfs de zeer minimalistische doelstellingen die in de Octopusnota van 2008 vervat zitten, werden niet eens integraal gerealiseerd, zoals we in bijlage 1 aantonen.

II. Geen Copernicaanse omwenteling, wel Belgische recuperatie

→ Samenvallende verkiezingen

Er wordt van het federale parlement een legislatuurparlement gemaakt, waardoor men werk wil maken van samenvallende verkiezingen. De bedoeling is duidelijk en gekend: op die manier wil men dezelfde meerderheidscoalities tot stand brengen op het federale en de gewestelijke niveaus. Eerst wordt een federale regering gevormd, waar de Franstalige partijen aan de Vlamingen hun wil kunnen opleggen, en in het verlengde daarvan kunnen dan de coalities in de gewestregeringen worden gevormd, die zo netjes

gekaderd worden in de politieke akkoorden die op federaal niveau werden bekostigd. Dit is een beproefde methode om elke eigen dynamiek aan het Vlaamse bestuursniveau te ontnemen en de Vlaamse regering onderhorig te maken aan het door de Franstaligen gedomineerde federale bestuursniveau.

→ Senaat

De Senaat wordt niet afgeschaft, zoals de Vlaamse partijen vroegen, maar wel hervormd tot een **ontmoetingsplaats van de gemeenschappen**. Ook dit past perfect in het federale plaatje om de gewesten en gemeenschappen onder de vleugels van de Belgische schoonmoeder te houden. Ook in deze “hervormde Senaat” spelen de grendels die in de Grondwet vervat zitten en die de Franstaligen alle voorrechten geven.

→ De monarchie

Deze steunpilaar van de francofone overheersing in dit land **blijft onaangetast**, ook al bestaat er in Vlaanderen een grote meerderheid om deze tot een zuiver protocollaire functie te herleiden.

→ Federale loyauteit

De federale loyauteit wordt een afdwingbaar rechtsbegrip in de Belgische constitutionele orde. Totnogtoe was dit een vrij lege doos die in de Grondwet was opgenomen, maar nu wordt de naleving ervan onderworpen aan het **toezicht vanwege het Grondwettelijk Hof**. De bedoeling is niet anders dan de deelstaten, in casu Vlaanderen, netjes in het federale gareel te dwingen en elke mogelijke dissidente stem vanwege de deelstaten in de illegaliteit te duwen. De bewegingsruimte van de deelstaten om hun eigen weg op te gaan, wordt hiermee dus flink aan banden gelegd.

→ Verdragsrecht

Op het vlak van de **verdragsrechtelijke bevoegdheden van de deelstaten**, die een verworvenheid uit het verleden is voor zover het hun eigen materies betreft, is de Belgische recuperatie wel bijzonder duidelijk. Volgens dit akkoord zal de nieuwe Senaat onder meer bevoegd worden om **gemengde verdragen** te behandelen. Dat zijn verdragen waaraan ook de deelstaten hun goedkeuring moeten hechten. De rol van de deelstaten hierin zou voortaan beperkt worden tot een evocatierecht. Wat dit evocatierecht precies inhoudt, is nog onduidelijk, maar dat hier bekibbeld wordt op een bevoegdheid die door de deelstaten was verworven, staat vast.

→ Constitutieve autonomie

Het enige kleine lichtpuntje in de institutionele hervormingen is dat de constitutieve autonomie van de deelstaatregeringen lichtjes wordt uitgebreid. Het belang

hiervan is echter zeer beperkt. En bovendien krijgt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest eveneens deze autonomie, wat haar statuut van volwaardig gewest alleen maar versterkt.

Besluit

Het communautaire akkoord dat voorligt, verlegt helemaal niet het zwaartepunt naar de deelstaten, maar heeft integendeel de bedoeling om de greep van het Belgische machtsniveau op het doen en laten van de deelstaten minstens te handhaven. Meer zelfs, met deze staatshervorming wordt voor het eerst **een offensieve tegenbeweging in gang gezet**, waardoor verworvenheden van de deelstaten uit het verleden opnieuw in vraag worden gesteld. Het Belgische niveau tracht deze opnieuw naar zich toe te trekken. Meer dan ooit tevoren wordt de regisseursrol in het Belgische huishouden toevertrouwd aan het federale niveau waar, zoals bekend, niets kan gebeuren zonder instemming van de Franstaligen.

III. Splitsing kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde: geen zuivere splitsing, maar onzuivere uitbreiding van Brussel

De kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde beroert de Belgische politiek al sinds de vastlegging van de taalgrens. Alle Vlaamse partijen hebben in de loop van de decennia op één of andere manier gepleit voor de splitsing ervan. In het regeerakkoord van de Vlaamse regering van 2004 stond zelfs het principe “splitsing zonder prijs” ingeschreven. In 2010 viel de Belgische regering over de kwestie. Van een zuivere en correcte splitsing is echter helemaal geen sprake. De remedie is erger dan de kwaal.

a. De Vlaamse Rand geamputeerd

In werkelijkheid wordt met dit akkoord niet zozeer de kieskring gesplitst, maar wél Halle-Vilvoorde door de zes randgemeenten rond Brussel meer dan ooit van Vlaanderen afgesplitst. Dat gebeurt op verscheidene vlakken. Het is duidelijk dat de Franstaligen hiermee opnieuw enkele flinke stappen hebben gezet om deze zes Vlaamse gemeenten bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te kunnen annexeren.

→De Zes electoraal uit Vlaanderen losgerukt

De zes faciliteitengemeenten worden uit de Vlaamse kieskantons gelicht waarin ze zich nu bevinden en alle zes samen ondergebracht in een nieuw kieskanton Sint-Genesius-Rode. Dat is zeer merkwaardig want deze 6 gemeenten vormen samen hoegenaamd geen territoriale eenheid, tenzij men de 19 Brusselse gemeenten mee in ogenschouw neemt. De Franstaligen beschouwen dit alvast als een belangrijke stap op weg naar een toekomstige aanhechting bij Brussel.

→ Kiesprivileges voor Franstaligen in de Zes

Eenzelfde beweging zien we wat de kiesrechten betreft. De zes randgemeenten worden met deze staatshervorming op de wip gezet tussen Brussel en Vlaams-Brabant. Bij federale verkiezingen kunnen hun inwoners immers voortaan kiezen om te stemmen ofwel voor de lijsten van Brussel, ofwel voor de lijsten van Vlaams-Brabant. Merk het verschil met het inschrijvingsrecht dat in Voeren en Komen-Waasten bestaat: daar kunnen de inwoners in een ander kanton over de taalgrens stemmen, maar daartoe moeten ze zich wel fysiek verplaatsen. Hier kunnen de inwoners van de zes in hun eigen gemeente voor Brusselse lijsten stemmen, wat in feite neerkomt op een **electorale annexatie van de Zes bij Brussel** en de creatie van een Groot-Brusselse kieskring van 25 gemeenten.

→ Grondwettelijk gebetonneerd

Deze specifieke regeling zal voortaan gebetonneerd worden in de Grondwet. Dat betekent niet alleen dat dit niet meer ongedaan kan worden gemaakt zonder instemming van de Franstaligen, maar ook dat het tijdelijke karakter van de **faciliteiten** in deze gemeenten, zoals de Vlamingen dat altijd hebben vooropgesteld, wordt opgegeven. De faciliteiten worden hiermee **een definitief verworven** recht.

→ Omzendbrief-Peeters in het vizier

Ook inzake het **beslechten van administratieve geschillen worden de zes randgemeenten uit Vlaanderen weggetrokken**. Tot nog toe was alleen de Vlaamse Kamer van de Raad van State bevoegd om deze geschillen te behandelen, en die oordeelde doorgaans correct en dus ten gunste van de Vlaamse stellingen inzake de faciliteitenregeling. Dat gold onder meer voor de bevestiging van de wettigheid van de omzendbrief-Peeters. Met dit communautaire akkoord worden administratieve geschillen voortaan toegewezen aan de tweetalige Algemene Vergadering van de Raad van State. Die staat afwisselend onder voorzitterschap van een Nederlandstalige en een Franstalige, wat belangrijk is omdat bij staking van stemmen de stem van de voorzitter bepalend is. Als het lot dus bepaalt dat bij een geschil over de toepassing van de omzendbrief-Peeters het toevallig een Franstalige is die voorzitter is, dan betekent dit meteen het einde van de omzendbrief-Peeters, waardoor in de praktijk de Zes ook op administratief vlak tweetalige gemeenten worden. En dat is opnieuw een stap op weg naar de annexatie bij Brussel.

→ De voogdij van de Vlaamse regering over deze zes Vlaamse gemeenten wordt sterk uitgehouden

Dat geldt in de eerste plaats voor de **benoemingsprocedure van de (Franstalige) burgemeesters**. Hiervoor komt een **uitzonderingsregeling** die afwijkt van wat in de rest van de Vlaamse gemeenten gangbaar is. Maar vooral wordt de aanvechting van een niet-benoeming door de Vlaamse regering aan de Vlaamse kamers van de Raad van State onttrokken en wordt die voortaan overgeheveld naar de tweetalige Algemene Vergadering

van de Raad van State. Dit opent mogelijkheden voor de incivieke Franstalige burgemeesters om hun gelijk bij deze instelling te halen. Indien zij het pleit bovendien zouden verliezen, dan staat hun daarna nog de mogelijkheid open om hun slag thuis te halen bij internationale gerechtelijke instanties en Vlaanderen in een slecht daglicht te plaatsen. Dat kunnen ze nu niet omdat zij weigeren hun niet-benoeming bij de Vlaamse kamers van de Raad van State aan te vechten, wel wetende dat zij daar geen gelijk kunnen halen.

→ **Groot-Brussel is een feit**

De splitsing van de kieskring wordt volledig ongedaan gemaakt door de oprichting van een zogenaamde '**Hoofdstedelijke Gemeenschap**', een instelling waarvan niet alleen de gewesten Vlaanderen, Wallonië en Brussel maar ook alle gemeenten uit de oude provincie Brabant van rechtswege deel zullen uitmaken. Doordat dit met een bijzondere wet gebeurt, kunnen de Vlamingen dit nooit meer afschaffen, aangezien dit dan nog enkel met instemming van de Franstaligen zal kunnen gebeuren. Deze instelling krijgt de bevoegdheid om zich intensief te gaan bemoeien met het gewestelijke beleid van de Vlaamse regering in de ruime omgeving van Brussel. Daardoor krijgen Brussel én Wallonië inspraak in Vlaamse aangelegenheden op het grondgebied van Vlaams-Brabant en wordt dus in de praktijk de exclusieve Vlaamse bevoegdheid in Vlaams-Brabant zwaar ondergraven. De achterliggende gedachte van deze hoofdstedelijke gemeenschap is duidelijk: het creëren van een eenvormig gewestelijk beleid geschoeid op Brusselse leest in de wijde omgeving van Brussel, zodat heel wat méér Vlaams-Brabantse gemeenten dan louter de Zes uit Vlaanderen kunnen worden losgeweekt. Hiermee wordt met andere woorden de uitbreiding van Brussel over grotere delen van Vlaams-Brabant in de steigers gezet. De Franstalige liberale partij MR stelt nu reeds onomwonden dat Brussel via deze weg wordt uitgebreid ("*élargi*").

→ **Electorale bemoeienissen van de Franstaligen in heel Vlaams-Brabant.**

Het probleem van de Franstalige lijsten in Vlaams-Brabant zal niet stoppen, maar integendeel **uitgebreid worden tot héél de provincie Vlaams-Brabant**. Voor de aanduiding van vier Franstalige gecoöpteerde senatoren wordt immers bepaald dat ook de Franstalige stemmen van de kieskantons van Halle-Vilvoorde worden meegeteld voor de zetelverdeling. Daarmee worden de Franstalige partijen electoraal dus aangemoedigd om in heel Halle-Vilvoorde aparte lijsten in te dienen. Traditioneel halen de Franstaligen altijd veel meer stemmen wanneer ze apart opkomen dan bij een eenheidslijst. En vermits de lijsten, ten gevolge van de splitsing van het kiesarrondissement BHV, in Halle-Vilvoorde voortaan betrekking hebben op héél de provincie Vlaams-Brabant (in het nieuw te creëren kiesarrondissement Vlaams-Brabant zal Halle-Vilvoorde worden samengevoegd met het huidige kiesarrondissement Leuven), wordt de Franstalige electorale bemoeienis hiermee over heel Vlaams-Brabant uitgespreid. De electorale verfransing gaat dus gewoon door, maar nu over heel Vlaams-Brabant. Bovendien is de kans niet onbestaande dat de Franstalige partijen deze coöptatiemogelijkheid voor de Senaat zullen aangrijpen om

Franstaligen uit Vlaams-Brabantse gemeenten zonder taalfaciliteiten in het parlement te krijgen. Die Franstalige gecoöpteerden kunnen dan als professionele onrustzaaiers nieuwe rechten opeisen voor de uitgeweken niet-Nederlandstalige Brusselaars en Vlaanderen internationaal te schande maken.

Besluit

Met betrekking tot de Zes hebben de Franstaligen flinke stappen vooruit gezet om deze Vlaamse gemeenten uit Vlaanderen los te weken en klaar te maken voor de inlijving bij Brussel. Maar de Franstalige ambities stoppen niet bij de Zes. Met de oprichting van de “Hoofdstedelijke Gemeenschap” wordt de verBrusseling van heel Vlaams-Brabant in gang gezet. De splitsing van BHV is een schijnsplitsing, want in de praktijk zal er op het terrein nauwelijks wat veranderen. Sterker nog: de Franstalige partijen zullen voortaan in heel Vlaams-Brabant campagne kunnen voeren en er zelfs senatoren kunnen coöpteren.

b. Brussel wordt door Vlaanderen opgegeven en verheven tot een supergewest

De Brusselse Vlamingen betalen volop het gelag voor de onzuivere splitsing van de kieskring BHV. Niet alleen wordt Brussel met de “Hoofdstedelijke Gemeenschap” de facto uitgebreid, de Brusselse Vlamingen worden daarenboven helemaal aan hun lot overgelaten en zo goed als uitverkocht. Bovendien wordt Brussel verheven tot supergewest. De Vlaamse onderhandelaars hebben hiermee een flinke aanzet gegeven om Brussel definitief voor Vlaanderen op te geven.

→ Brusselse Vlamingen electoraal volledig opgegeven.

De splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde voor de Kamerverkiezingen wordt welbewust op zulkdanige wijze doorgevoerd dat het voortaan uitgesloten wordt dat de Brusselse Vlamingen nog één of twee van de 15 Brusselse Kamerzetels kunnen behalen. Door de invoering van een kiesdrempel van 5% en door elke vorm van apparentering of poolvorming uit te sluiten (wat nochtans bestaat voor de Brusselse gewestraadsverkiezingen en de verkiezingen van Senaat en Europees Parlement) is geen enkele Vlaamse partij in Brussel immers nog in staat een zetel te behalen. Concreet verliezen de Vlaamse partijen hierdoor twee Kamerzetels aan de Franstaligen. Veel erger is evenwel dat een stem op een Vlaamse lijst in Brussel hierdoor totaal nutteloos wordt. Het gevolg hiervan zal zijn dat een aantal Vlaamse politieke partijen enkele kandidaten op (onverkiesbare plaatsen) van de lijsten van hun Franstalige evenknieën zullen willen posteren. Dat zal leiden tot een versterking van de francofonie in Brussel en in het hele land én tot de politieke liquidatie van de Vlamingen in Brussel op federaal niveau.

→ **Constitutieve autonomie voor Brussel.**

Constitutieve autonomie behelst dat de deelstaten zelf hun eigen politieke instellingen kunnen inrichten en organiseren, en is dus niet alleen symbolisch maar ook in de feiten een belangrijk element in de erkenning van het volwaardige deelstatelijke karakter van de ‘gefedereerde entiteiten’. Vanuit die optiek was constitutieve autonomie tot nog toe een van de weinige, maar niet onbelangrijke, bevoegdheden die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd onthouden in vergelijking met de andere deelstaten. Door het BHG deze bevoegdheid nu toch te verlenen en in de Grondwet te verankeren, wordt het Brussels Hoofdstedelijk gewest op hetzelfde niveau getild als de andere deelstaten.

→ **Vlaanderen uit Brussel gezet**

Een zeer nefaste evolutie die met deze zesde staatsvorming wordt ingezet, is dat **een deel van de gemeenschapsbevoegdheden** die worden overgeheveld naar de deelstaten in Brussel niet zullen worden uitgeoefend door de twee gemeenschappen, zoals totnogtoe gebruikelijk was, maar integendeel **door Brusselse beleidsinstanties** (de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie - GGC). Dit is een flagrante inbreuk op de federale logica zoals die tot op heden altijd werd gevolgd en verzet de bakens definitief richting drie volwaardige gewesten in plaats van twee volwaardige gemeenschappen.

- Dat hulp aan personen in het kader van gezondheidszorg naar de GGC gaat, houdt een zekere logica aan met het verleden omdat dit soort bevoegdheden zich al deels op dat niveau situeert.
- Anders is het gesteld met de overdracht van de kinderbijslag, de geboorte- en adoptiepremies en de daarbij horende financiële middelen. Dit zijn typische gemeenschapsbevoegdheden die in Brussel dus door de gemeenschappen zouden moeten worden uitgeoefend, maar met deze hervorming aan de GGC worden toevertrouwd. Op die manier wordt de Vlaamse Gemeenschap vrij brutaal uit Brussel gezet met als gevolg dat de Brusselse Vlamingen niet op dezelfde kinderbijslag als de andere Vlamingen zullen kunnen rekenen. De Brusselse Vlamingen worden met andere woorden van Vlaanderen afgesneden.
- Met het overdragen aan de deelstaten van delen van het jeugdbeschermingsrecht gebeurt net hetzelfde.

→ **Brussel volwaardig gewest**

Een aantal **gemeenschapsbevoegdheden** wordt niet eens via de omweg van de GGC, maar **rechtstreeks aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest** toegekend. Ook dat is een zeer nefaste evolutie, tegelijkertijd een precedent en een eerste stap op weg naar de ontwikkeling van een Brusselse autonome entiteit naast Vlaanderen en Wallonië. Het merkwaardige hieraan is dat ook de gemeenschappen hiervoor bevoegd blijven in Brussel. Voor enkele bevoegdheden zullen er in Brussel met andere

woorden drie federale entiteiten bevoegd zijn: de Vlaamse en de Franse gemeenschap én het BHG.

- Het BHG wordt bevoegd voor toerisme, een bevoegdheid die tot op heden aan de twee gemeenschappen was toevertrouwd, maar nu ook aan de gewesten wordt toegewezen.
- Het BHG mag voortaan sportinfrastructuur financieren, nochtans een gemeenschapsbevoegdheid.
- Het BHG krijgt vanwege de federale overheid voortaan de biculturele aangelegenheden van gewestelijk belang onder zijn hoede, opnieuw een gemeenschapsbevoegdheid.
- Beroepsopleiding is en blijft een gemeenschapsbevoegdheid, maar het BHG mag voortaan ook op dit terrein initiatieven nemen in het kader van zijn werkgelegenheidsbeleid.

→ **Brussel supergewest**

Als klap op de vuurpijl wordt het **BHG uitgebouwd tot een supergewest** met bevoegdheden die andere gewesten niet hebben. Zo krijgt het BHG een aantal bevoegdheden **op het vlak van de veiligheid** onder zijn hoede. De Brusselse regering wordt bevoegd voor het opstellen van een globaal gewestelijk veiligheidsplan, de Brusselse minister-president wordt verantwoordelijk voor de veiligheidsobservatie, de coördinatie van het veiligheidsbeleid en de ordehandhaving bij incidenten. Het BHG coördineert preventiebeleid, zijn rol wordt versterkt inzake opleiding en aanwerving van politiemensen, het krijgt de exclusieve bevoegdheid voor toezicht op de begrotingen van de Brusselse politiezones en de bevoegdheden van de Brusselse gouverneur worden deels overgedragen naar een ambtenaar van het BHG die onder voogdij van de Brusselse minister-president staat. Deze maatregelen komen er met andere woorden grotendeels op neer dat Brussel een aantal federale bevoegdheden op het vlak van veiligheid doorgeschoven krijgt en dat mocht niet de bedoeling zijn.

→ **Brussel overgefinancierd met Vlaams geld**

Om het plaatje helemaal rond te maken, wordt aan de financiële klaagzang van het BHG een eind gemaakt door dit **royaal bijkomend te financieren** voor een jaarlijks bedrag van 461 miljoen euro. Dat is een gigantisch bedrag wanneer men dat vergelijkt met het actuele Brusselse budget van 2,4 miljard euro. Bovendien is slechts de helft daarvan toegewezen om er bepaalde specifieke bevoegdheden mee te financieren; over de andere helft kan Brussel vrijelijk beschikken. Dit bedrag loopt overigens van jaar tot jaar op omdat het welvaartsvast wordt gemaakt. Daarbovenop wordt Brussel voortaan ook nog eens automatisch verzekerd van 125 miljoen euro in het kader van het Belirisfonds. Dit alles tot in der eeuwigheid te betalen door voornamelijk de Vlaamse belastingbetaler want deze bedragen worden via een bijzondere wet vergrendeld.

Besluit

Het verheffen van Brussel tot volwaardig derde gewest heeft verregaande gevolgen voor de machtsverhoudingen in het federale België, en meer bepaald voor de positie van Vlaanderen. Voortaan moet Vlaanderen het in communautaire discussies alleen opnemen tegen twee opponenten: het Waalse gewest/de Franse Gemeenschap én een volledig door de francofonie overheerst volwaardig Brussels gewest. De Franstaligen waren zelfs niet te beroerd om de Franse Gemeenschap vooraf reeds te herdopen tot de Fédération Wallonie-Bruxelles, wat volkomen indruist tegen de huidige grondwet en met zich meebrengt dat Brussel nationaal en internationaal wordt voorgesteld als een Franstalige stad. De Vlaamse regering stond erbij en keek ernaar.

IV. De hervorming van het gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde: faciliteiten in heel Vlaanderen

→ Brussel: tweetaligheid sterk achteruit

Op het vlak van de **rechtsbedeling worden de Brusselse Vlamingen** met deze hervorming **sterk achteruit gesteld**. Met de hervorming van het gerechtelijk arrondissement Brussel wordt het parket gesplitst, wat op zich een goede zaak is, maar wordt het aantal tweetalige magistraten in het Brusselse parket van $2/3^e$ nu, straks herleid tot slechts $1/3^e$. De tweetaligheid van de rechtsbedeling in Brussel wordt dus sterk teruggedrongen. De Procureur des Konings en de auditeur, tot op heden afwisselend een Nederlandstalige en een Franstalige, zullen voortaan altijd Franstalig zijn. Deze regeling is de zoveelste illustratie dat **Brussel aan het verglijden is van een tweetalige stad naar een dominant Franstalige stad**, waar de Nederlandstaligen gedegradeerd worden tot tweederangsburgers.

In tegenstelling tot het parket worden de rechtbanken bij deze hervorming niet gesplitst, maar ontdubbeld in Nederlandstalige en Franstalige rechtbanken. Daarbij wordt evenwel het aantal Nederlandstalige magistraten van $1/3^e$ nu tot straks $1/5^e$ teruggebracht, wat een dramatische achteruitgang inhoudt die helemaal niet overeenstemt met het werkvolume aan Nederlandstalige dossiers. Het gevolg daarvan zal een grote gerechtelijke achterstand zijn langs Nederlandstalige kant, waardoor de Nederlandstalige rechtbanken de concurrentiestrijd met de Franstalige Brusselse rechtbanken zullen verliezen.

→ Halle-Vilvoorde: jachtterrein van de Franstaligen sterk uitgebreid

Er komt weliswaar een parket voor Brussel en een parket voor Halle-Vilvoorde, maar die splitsing gaat gepaard met een aantal **maatregelen**, die deze **splitsing zo goed als ongedaan** maken.

- ° Zo moet nog altijd 1/3^e van de (Nederlandstalige) magistraten van het parket van Halle-Vilvoorde tweetalig zijn.
- ° Veel erger is het feit dat er vanuit het parket van Brussel 5 Franstalige parketmagistraten zullen worden gedetacheerd naar het parket van Halle-Vilvoorde. Die 5 magistraten staan onder de hiërarchie van de (Franstalige) procureur van Brussel en hebben de opdracht zoveel mogelijk dossiers te kanaliseren naar de Franstalige rechtbank. De splitsing wordt hiermee in de praktijk helemaal ongedaan gemaakt. Erger nog, ze zal leiden tot een verfransing van het politiewerk in Halle-Vilvoorde en tot een politiek van twee maten en twee gewichten: Franstaligen zullen milder behandeld worden dan Nederlandstaligen. Op die manier wordt het zeer moeilijk om een samenhangend veiligheidsbeleid te voeren in Halle-Vilvoorde. Dezelfde onaanvaardbare regeling geldt ook voor het auditoraat van de arbeidsrechtbank.

→ **Rechtbanken: geen splitsing maar ontubbeling**

Even dramatisch is het gesteld met **de rechtbanken**: hier is helemaal **geen sprake van een splitsing, maar wel van een ontubbeling**, wat nog veel erger is dan de huidige situatie. Dit betekent immers dat de Franstalige rechtbanken voortaan volwaardig bevoegd worden voor heel Halle-Vilvoorde, wat neerkomt op een gigantische uitbreiding van de faciliteiten in gerechtszaken. Het gaat om een regelrechte dijkbreuk in de juridische verfransing van Halle-Vilvoorde. Wanneer men dan weet dat het aantal Franstalige magistraten sterk wordt opgetrokken (van 2/3^e naar 4/5^e!), en het aantal Nederlandstaligen even sterk wordt verminderd (een verlies van 25 Nederlandstalige magistraten en 160 griffiebedienden!) dan is nu al duidelijk dat de Nederlandstalige rechtbanken zullen weggeconcurrereerd worden door de Franstalige, zelfs in Halle-Vilvoorde. Het is volslagen onbegrijpelijk dat de Vlaamse onderhandelaars met zo'n schandelijke regeling hebben ingestemd. Een verhouding 1/5^e-4/5^e zou nog enigszins begrijpelijk kunnen zijn in Brussel-19, maar is gewoon hallucinant wanneer die voor heel BHV zou gelden.

→ **Faciliteiten in Halle-Vilvoorde uitgebreid**

Tegelijkertijd daarmee worden de mogelijkheden in Halle-Vilvoorde om een taalwijziging te vragen bij de behandeling van een rechtszaak en de **zaak in het Frans te laten behandelen** veel gemakkelijker gemaakt. In de faciliteitengemeenten wordt deze taalwijziging zelfs vergemakkelijkt op eenzijdig verzoek van een Franstalige verweerder. Dit houdt met andere woorden een **sterke uitbreiding van de faciliteiten op gerechtelijk vlak** in.

→ **Faciliteiten in héél Vlaanderen**

In het kader van de hervorming van het gerechtelijk arrondissement Brussel vonden de onderhandelaars er niet beter op om de taalwijziging bij een behandeling van gerechtszaken in bepaalde omstandigheden uit te breiden tot het hele land. Waar

het vandaag om een beperkte uitzondering gaat, zullen partijen in een rechtsgeding in de toekomst veel gemakkelijker de verzending kunnen vragen van hun dossier naar een Franstalige rechtbank. Met andere woorden: **faciliteiten voor Franstaligen op gerechtelijk vlak in héél Vlaanderen.**

Blijkbaar zijn al die Vlaamse toegevingen in Vlaams-Brabant nog niet genoeg en moesten er ook wat aanzetten worden geleverd om de territoriale expansiedrang van de francofonie in heel Vlaanderen opnieuw voedsel te geven. Daarmee wordt de klok zo'n 50 tot 80 jaar teruggedraaid. Ook aan de mogelijkheden om Vlaanderen internationaal te isoleren en faciliteiten in heel Vlaanderen af te dwingen via internationale rechtscolleges werd nieuw voedsel gegeven.

Besluit

Het akkoord inzake de hervorming van het gerechtelijk arrondissement Brussel is een regelrechte triomftocht geworden voor de Franstaligen. Voor de Brusselse Vlamingen én de burgers van Halle-Vilvoorde dreigt het resultaat uit te draaien op een ware catastrofe. De Vlaamse onderhandelaars hebben zich laten platwalsen door Onkelinx. De tweetaligheid in Brussel gaat er drastisch op achteruit, terwijl de Franstaligen niet alleen bijkomende faciliteiten in Halle-Vilvoorde krijgen, maar in heel Vlaanderen.

V. Vlaamse machtsuitoefening in België en verzelfstandiging verder afgeblokt

Bij het uittekenen van een verdere staatshervorming is het voor Vlaanderen belangrijk dat daarbij geen maatregelen worden genomen die een verdere verzelfstandiging van Vlaanderen belemmeren of zelfs volledig blokkeren. Het communautaire akkoord dat door de traditionele partijen werd afgesloten staat helaas bol van dergelijke maatregelen.

a. De Vlaamse meerderheid verder uitgeschakeld: betonningen via de Grondwet en de bijzondere wetten

Eén van de belangrijkste kenmerken en doelstellingen van het Belgische federalisme bestaat erin te verhinderen dat Vlaanderen zijn democratische meerderheid zou kunnen uitspelen en zo de macht in dit land zou kunnen uitoefenen. De Vlaamse meerderheid wordt dan ook zorgvuldig geneutraliseerd zodat er ten gronde niets in dit land kan worden gewijzigd zonder dat de Franstaligen daarvoor hun instemming hebben gegeven. Twee van de belangrijkste mechanismen daartoe zijn de Grondwet en de wetten met bijzondere meerderheid. Om de Grondwet te wijzigen is tweederde van de stemmen in het federale parlement nodig. Bij de stemming van bijzondere wetten wordt het democratische meerderheidsprincipe zo mogelijk nog meer buitenspel gezet: hiervoor is een tweederde meerderheid nodig én een meerderheid in elke taalgroep.

In het recente communautaire akkoord worden heel wat materies die tot op heden bij gewone meerderheid konden worden gewijzigd, voortaan gebetonneerd ofwel in de Grondwet, ofwel in bijzondere wetten. De Vlaamse partijen zijn dus bereid om deze materies, waarvan een deel tot nog toe met een exclusief Vlaamse meerderheid kon worden geregeld, definitief uit handen te geven en stemmen ermee in dat hier geen wijzigingen meer kunnen worden in aangebracht zonder dat de Franstaligen daarmee akkoord gaan.

→ **Grondwettelijke betonning**

Met dit akkoord worden volgende regelingen in de **Grondwet** gebetonneerd: de samenvallende verkiezingen, het nieuwe kiesstelsel in de zes Vlaamse randgemeenten, de regeling voor het gerechtelijk arrondissement Brussel, constitutieve autonomie voor Brussel, het toezicht door het Grondwettelijk Hof op de federale loyauteit en tenslotte de kinderbijslag. Bijna allemaal communautair erg gevoelige punten waarvan er een aantal aan de Vlaamse territoriale integriteit raken, en die hiermee dus ten eeuwigen dage zwaar in het nadeel van Vlaanderen worden herzien. Door deze communautair gevoelige materies in de Grondwet te verankeren, vermijden de onderhandelaars bovendien dat deze regelingen voor het Grondwettelijk Hof zouden kunnen worden aangevochten, wat vanuit hun standpunt gezien geen overbodige luxe is. Sommige van deze maatregelen zijn immers discriminatoir of ongrondwettig en zouden de toets van het Grondwettelijk Hof niet doorstaan.

→ **Bijzondere wetten**

Wat de bijzondere wetten betreft is het aantal bepalingen dat hiermee vergrendeld wordt in dit communautaire akkoord haast niet te tellen. In bijlage 2 trachten wij hiervan een inventaris op te maken. Ook deze materies worden definitief onder curatele van de Franstalige minderheid van dit land gesteld.

b. Nieuwe faciliteiten blokkeren Justitie op Belgisch niveau

Met dit akkoord worden opnieuw faciliteiten voor anderstaligen (Franstaligen) op een ruime territoriale schaal verspreid. Dat is een breuk met de historische evolutie, met verstrekkende gevolgen voor het federaliseringsproces. Wanneer in heel Vlaanderen faciliteiten worden toegekend aan Franstaligen op gerechtelijk vlak, dan ziet men immers niet goed in hoe deze materie ooit nog aan de deelstaten zou kunnen worden toegewezen. Hierdoor wordt met andere woorden deze materie op het federale niveau gebetonneerd.

c. De taalgrens wordt poreus gemaakt om Vlaanderen te amputeren

In voorgaande onderdelen hebben we uitvoerig aangetoond hoe de Franstaligen erin geslaagd zijn om de taalgrens, waarvan men dacht dat zij sinds 1962 vastlag, opnieuw in vraag te

stellen en poreuzer te maken. De francofonie is er dus met dit akkoord goed in geslaagd om één van de belangrijkste kenmerken voor een zelfstandige staat, met name het bezit van een welomschreven grondgebied, te ondermijnen.

Besluit

Het Belgische federalisme heeft nooit de bedoeling gehad tegemoet te komen aan de Vlaamse verzuchting om zich te verzelfstandigen, maar is er integendeel altijd op gericht geweest dit Vlaamse streven dermate te kanaliseren dat het Franstalige politieke overwicht in dit land zoveel mogelijk bestendig wordt en de Vlaamse ontluikende macht zoveel mogelijk aan banden gelegd wordt. Deze zesde staats Hervorming bouwt gewoon verder op dit model, onder meer door een pak nieuwe grendels en faciliteiten in te voeren. Deze staats Hervorming dient niet om deze staat een moderne structuur te bezorgen. Ze dient enkel om België te laten overleven. Dat kost Vlaanderen opnieuw zeer veel tijd, tijd die verloren gaat om de Vlaamse welvaart veilig te stellen.

VI. In het teken van het Franstalige plan B

Werden de Vlamingen in hun autonomiestreven met dit akkoord een stuk achteruitgeslagen, dan zijn de Franstalige onderhandelaars er perfect in geslaagd om hun uitgangspositie in geval van een uiteenvallen van het land danig te versterken.

→Tijd gekocht

Iedereen weet dat Franstalige België, in tegenstelling tot Vlaanderen, momenteel niet in staat is om op eigen benen te staan. Met de herziene **financieringswet** hebben de Franstaligen minstens **10 jaar tijd gekocht** om zich voor te bereiden op het eventuele einde van België. Zij zijn er voor die periode minimaal van verzekerd verder op kosten van Vlaanderen te kunnen leven en hebben meteen alle tijd om de nodige maatregelen te nemen om daarna desgevallend op eigen benen te staan.

→As Wallonie-Bruxelles

Verder zijn de Franstalige onderhandelaars er uitstekend in geslaagd om hun **aanspraken op Brussel, de randgemeenten** en mogelijk zelfs meer Vlaams grondgebied in Vlaams-Brabant te versterken. Slagen zij er op termijn in de zes randgemeenten bij Brussel te voegen, dan wordt hun zo nagestreefde corridor tussen Brussel en Wallonië tot stand gebracht en kunnen zij ten aanzien van de internationale gemeenschap hun aanspraken op deze gebieden veel meer kracht bij zetten. Als dat te gebeuren staat, ligt de creatie van een **Waals-Brusselse staat** meteen in het verschiet. In geval van boedelscheiding dreigt Vlaanderen een flink deel van zijn kerngebied te verliezen.

Besluit

De Franstaligen hebben hun politieke agenda met deze staatshervorming zowel op korte als op lange termijn op een meesterlijke wijze aan de Vlaamse onderhandelaars kunnen opdringen. Niet de deelstaten zoals Vlaanderen wenste, maar het federale niveau met zijn Franstalig overwicht wordt versterkt. Brussel wordt uit Vlaanderen gelicht en alle voorbereidingen worden getroffen om de randgemeenten, en misschien wel meer, bij Brussel in te lijven. Voor Vlaanderen wordt de weg naar een verdere verzelfstandiging afgeblokt, terwijl de Franstaligen zich in een uitstekende positie hebben gemanoeuvreerd om Wallo-Brux te realiseren in geval van het uiteenvallen van het land. Daar staan als winstpunten langs Vlaamse zijde slechts een heel onbevredigende splitsing van de kieskring BHV en een klein beetje meer constitutieve autonomie tegenover. Het officiële Vlaanderen deed fundamentele Vlaamse toegevingen en kreeg in ruil daarvoor haast niets.

VII. Bevoegdheidsoverdracht: bevoegdheden zonder macht

a. Overdracht van bevoegdheden

Het valt niet te ontkennen dat voor een aantal bevoegdheden een pak geld wordt overgedragen aan de gemeenschappen en/of de gewesten, maar in het globale plaatje bekeken, blijft dit toch maar een peulschil. Ten gevolge van deze staatshervorming zal de totale begroting van alle deelstaten samen van 56,5 miljard euro nu, na uitvoering van het akkoord stijgen tot 73,5 miljard euro. Daar staat tegenover dat de federale begroting, inclusief de sociale zekerheid, nog altijd goed zal zijn voor 187 miljard euro. Een andere indicator om de omvang van de overdrachten in te schatten is het aantal personeelsleden dat van de federale overheid aan de deelstaten wordt overgedragen. Welnu, van de 122.000 federale personeelsleden (inclusief de krijgsmacht, maar zonder de autonome overheidsbedrijven) zullen ingevolge dit akkoord naar schatting slechts zo'n 8.000 mensen worden getransfereerd naar de deelstaten, dat is 6,5%. Tekenend voor deze staatshervorming is ook dat voor veel van de (deels) overgedragen bevoegdheden de federale overheid de beleidshefbomen stevig in handen blijft houden, zodat de bewegingsruimte van de deelstaten om op die vlakken een eigen beleid te ontwikkelen dikwijls drastisch wordt ingeperkt door het federaal voorgeschreven kader waarbinnen zij moeten werken. Er werden dus wel bevoegdheden en middelen overgedragen, maar dan wel heel vaak zonder de daarbij horende beleidsinstrumenten (het normatief kader). De deelstaten zijn dus meer een uitvoeringsloket of een doorgeefluik van de federale overheid dan een beleidsvormer en krijgen weinig of geen bewegingsruimte om het kader waarbinnen ze moeten werken te wijzigen. Een beleid op maat van de gewesten is dus nog steeds niet echt mogelijk.

→ Arbeidsmarktbeleid

Het arbeidsmarktbeleid is momenteel al voor een flink deel de bevoegdheid van de gemeenschappen en de gewesten, maar naast een aantal kleinere deelaspecten ervan worden ook nog zeer belangrijke beleidsinstrumenten door de federale overheid in handen gehouden. Ingevolge dit communautaire akkoord wordt de bevoegdheid over enkele kleinere deelaspecten (controle op de beschikbaarheid, doelgroepenbeleid, enkele onderdelen m.b.t. arbeidsbemiddeling...) verder naar de gemeenschappen en de gewesten overgeheveld, maar de federale overheid blijft zelfs voor deze kleinere deelaspecten meestal nog wel ergens een vinger in de pap houden. In een aantal gevallen worden enkel programma's overgedragen (leefloners, startbaanovereenkomsten...), maar blijven alle beleidsinstrumenten in handen van de federale overheid. Essentieel is evenwel dat het wetgevende aspect, dus het normatieve kader, waaronder de belangrijke regels met betrekking tot het arbeidsrecht en de sociale zekerheid, federaal verankerd blijven, wat de bewegingsruimte van de deelstaten zeer sterk beperkt. Ook de RVA blijft een federale instelling. Concreet zullen er daardoor bvb. geen Vlaamse CAO's kunnen worden afgesloten en zullen de werkloosheidsuitkeringen federaal geregeld blijven, en dit ondanks het feit dat er twee zeer verschillende arbeidsmarkten in dit land bestaan. Al bij al worden dus wel belangrijke middelen overgeheveld ter waarde van 4,3 miljard euro, maar houdt de federale overheid de touwtjes nog altijd stevig in handen door essentiële elementen van het arbeidsmarktbeleid in eigen hand te houden. Nefast is ook dat de gewesten te weinig worden geresponsabiliseerd voor het beleid dat ze voeren.

→ Gezondheidszorg en de hulp aan personen

Wat deze bevoegdheden betreft, is Vlaanderen al jaren vragende partij om de volledige normerings-, uitvoerings- en financieringsbevoegdheid, alles dus, exclusief aan de gemeenschappen toe te vertrouwen. Daar blijft dit akkoord mijlenver van verwijderd. Weliswaar worden enkele belangrijke deelpakketten ter waarde van 4,2 miljard euro aan de gemeenschappen overgedragen, maar van een autonomie van de deelstaten om op deze vlakken hun eigen beleid uit te tekenen is er doorgaans hoegenaamd geen sprake. De federale overheid blijft integendeel ook op dit vlak haar regisseursrol stevig in handen houden en richt daartoe een instituut op dat als ontmoetingsplaats voor de deelstaten en de federale overheid moet dienen met als doel een gemeenschappelijk gezondheidsbeleid uit te tekenen. Bovendien wordt veel van wat wordt overgedragen, gekoppeld aan het afsluiten van samenwerkingsovereenkomsten met de federale overheid en de andere deelstaten, wat eveneens de beleidsautonomie van de deelstaten zeer sterk inperkt. Dat zijn dus niet bepaald stappen die in de richting gaan van meer autonome zeggenschap voor de deelstaten. Daar komt bovenop dat de belangrijkste beleidsinstrumenten van het Belgische gezondheidsstelsel, het RIZIV, alsook het prijsbeleid voor producten en prestaties exclusief federaal verankerd blijven. Ten gevolge daarvan komt er dus niets in huis van enige responsabilisering van de deelstaten met betrekking tot de gezondheidszorg. Wat het ziekenhuisbeleid betreft, wordt de normeringsbevoegdheid aan de gemeenschappen overgedragen, maar de programmatie en de financiering ervan blijven

grotendeels exclusief federale bevoegdheden. Alleen de overdrachten inzake ouderenzorg, geestelijke gezondheidszorg en preventie zijn op het eerste zicht vrij volledig en kunnen voorzichtig positief worden genoemd.

→ **Kinderbijslagen**

Met de overdracht van de **kinderbijslagen** is een bedrag van 5,8 miljard euro gemoeid, een niet onaanzienlijk bedrag. Alleen geldt dezelfde vaststelling als hiervoor: de financiering ervan blijft federaal en de vraag is dus maar of de Vlaamse bevoegdheid hierover niet zal beperkt zijn tot louter doorgeefluik. Hoger werd reeds uiteengezet dat Vlaanderen in de hoofdstad niet bevoegd wordt voor deze belangrijke gemeenschapsmaterie. Bovendien stelt het akkoord dat de overdracht slechts kan gebeuren nadat het verschil tussen loontrekkenden en zelfstandigen is weggewerkt. Wordt de overdracht hiermee niet op de lange baan geschoven?

→ **Justitie**

In tegenstelling tot wat op tafel lag, is de overdracht van **onderdelen van Justitie** een zeer mager beestje geworden. Via samenwerkingsakkoorden worden de deelstaten, *betrokken* bij bepaalde aspecten van het justitiebeleid (positief injunctierecht, vervolgingsbeleid, strafuitvoeringsrechtbanken). Enkel voor die materies waarvoor zij bevoegd zijn. Alleen met betrekking tot de Justitiehuisen en het jeugdbeschermingsrecht worden bepaalde deelaspecten effectief naar de gemeenschappen doorgespeeld, maar zoals we hiervoor al hebben vastgesteld, houdt ook hier de federale overheid een flinke vinger in de pap. Tot slot worden in de marge van bevoegdheidspakketten die eerder al grotendeels waren toegewezen aan de gemeenschappen of gewesten, nog een aantal kleine prutsen die op federaal niveau waren blijven hangen, toch nog overgeheveld naar de deelstaten. Het mag duidelijk zijn dat dat dit geen fundamentele bijdrage levert tot het verleggen van het zwaartepunt naar de deelstaten.

b. Nieuwe bevoegdheden ingeperkt door het opleggen van samenwerkingsakkoorden

Een flinke rem op de uitoefening door de deelstaten van de bevoegdheden die worden overgedragen, is de verplichting die hen wordt opgelegd om daarover samenwerkingsakkoorden af te sluiten, ofwel onderling, ofwel onderling en met de federale overheid. Dat betekent dat zij eerst onderling tot een akkoord moeten komen en er dus hoegenaamd geen sprake is van echte autonomie op dat vlak. Bij gebrek aan samenwerkingsovereenkomst kan de overdracht voor vele jaren worden geblokkeerd, zoals het voorbeeld van de Plantentuin van Meise ons heeft geleerd. De overdracht hiervan werd beslist in 2001, maar is nog altijd niet doorgevoerd bij gebrek aan eensgezindheid over de inhoud van de samenwerkingsovereenkomst. Bovendien geeft het opleggen van samenwerkingsakkoorden de deelstaten (en de federale overheid) de mogelijkheid om andere

deelstaten te verhinderen een autonoom beleid te voeren en aan hen hun wil op te dringen. In bijlage 3 geven wij een overzicht van de materies waarover volgens dit communautaire akkoord een samenwerkingsovereenkomst moet worden gesloten.

c. Nog altijd geen homogene bevoegdheidspakketten

In het kader van eerdere overdrachten van bevoegdheden (economisch en industrieel beleid, energie, landbouw, stedenbouw, huisvesting en ruimtelijke ordening, lokaal bestuur, e.a.) werden een aantal kleinere onderdelen die daartoe behoren, maar op het federale niveau waren blijven plakken, nu overgedragen in het kader van een homogenisering van de bevoegdheidspakketten. Op zich is dit natuurlijk een stap in de goede richting, alleen stellen wij vast dat er in menig geval nog altijd geen sprake is van echt homogene bevoegdheidspakketten waarbij de gewesten of de gemeenschappen exclusief bevoegd worden. Ook hier heeft het federale niveau, de francofonie dus, het zeer moeilijk om zijn greep te lossen. Zoals hiervoor al werd betoogd, werd bij de overheveling van nieuw aangesneden bevoegdheidspakketten (gezondheidszorg, kinderbijslag, Justitie...) evenmin gestreefd naar de overheveling van totale pakketten, wel integendeel. De versnippering van bevoegdheden wordt met andere woorden alsmaar groter.

Besluit

Het is een rode draad doorheen de vaststellingen die we hiervoor hebben gedaan: er worden wel (delen van) bevoegdheidspakketten overgedragen naar de deelstaten, maar over het algemeen behoudt de federale overheid alle belangrijke hefboomen in eigen hand en wordt de autonomie van de deelstaten sterk beknot door het opleggen van samenwerkingsovereenkomsten. Van homogene bevoegdheidspakketten is geen sprake; de versnippering wordt integendeel groter dan ooit tevoren. De omvang van de overgedragen bevoegdheden bedraagt minder dan 10% van het federale takenpakket. We kunnen dus onmogelijk spreken van een grote staatshervorming.

VIII. Financiën

Vlaanderen (en Wallonië) een volwaardige fiscale bevoegdheid geven voor hun eigen beleidsdomeinen om hen zo te responsabiliseren én een afbouw van de transfers van Vlaanderen naar Wallonië en Brussel, of minstens toch een objectivering en het doorzichtig maken van die transfers, dat moest de inzet zijn voor de Vlaamse onderhandelaars bij deze staatshervorming. Daar is helaas niets van in huis gekomen.

a. Fiscaliteit blijft federaal: opnieuw een financieringswet in plaats van volwaardige fiscale autonomie

Momenteel worden de deelstaten (gewesten/gemeenschappen) voornamelijk gefinancierd door belastinggelden die door de federale overheid worden geïnd en waarvan een deel volgens ingewikkelde verdeelsleutels wordt doorgeschoven naar de deelstaten: de financieringswet. Daarnaast kunnen de gewesten voor een beperkt deel van hun budget beroep doen op eigen belastinginkomsten waarvoor ze over volledige fiscale autonomie beschikken: ze kunnen zelf de belastbare basis, de belastingvoet, de vrijstellingen en de inkomsten bepalen.

In het kader van fiscale autonomie en responsabilisering zou het nochtans de logica zelf moeten zijn dat de deelstaten voor al hun eigen bevoegdheden volledig zelf voor hun inkomsten zouden kunnen instaan door inzake belastingen op dat vlak over volledige beslissingsautonomie te beschikken. Overheden die niet zelf moeten instaan voor hun inkomsten, kunnen daarvoor immers ook niet ter verantwoording worden geroepen door de belastingbetaler/kiezer en dat leidt dan ook tot onverantwoorde uitgaven (consumptiefederalisme). Dit nefaste systeem wijzigen, veronderstelt niet een nieuwe financieringswet, maar een afschaffing van de financieringswet. Het huidige politieke akkoord gaat evenwel dezelfde weg als in het verleden op: de financieringswet wordt niet afgeschaft, maar hervormd. Van echte fiscale autonomie kan dus per definitie geen sprake zijn: de fiscaliteit blijft federaal zodat de deelstaten voor hun inkomsten grotendeels opgesloten blijven binnen een strak Belgisch keurslijf waarin hun fiscale bewegingsruimte erg beperkt blijft.

b. Fiscale beleidsautonomie stelt maar weinig voor

→Financiering gewesten

In de nieuwe financieringswet worden de **gewesten** zoals voorheen opnieuw voornamelijk gefinancierd met toegewezen gedeelten van de opbrengst van federale belastingen, voornamelijk de personenbelastingen. Zij krijgen in de nieuwe financieringswet wel iets meer fiscale bewegingsruimte, maar niet echt noemenswaardig veel. In de oude financieringswet hadden zij al de mogelijkheid om extra heffingen of belastingverminderingen op de personenbelasting in te voeren, maar binnen zeer strikte marges (opcentiemen en kortingen tot maximaal 6,75%). Aan dit systeem wordt met het huidige politieke akkoord ten gronde weinig gewijzigd. Er worden wel nieuwe parameters gebruikt (belastingaftrek tot maximaal 1000 euro per belastingplichtige, beperkte eigen belastingschijven binnen de federale belastingschijven, alles onder strikte voorwaarden) waarmee de toegestane marges enigszins worden uitgebreid, zodat de gewesten een beetje meer speelruimte krijgen om op deze basis eigen inkomsten of belastingverminderingen te genereren. Maar aan het mechanisme zelf wordt ten gronde weinig veranderd en alle beleidshefbomen blijven stevig federaal verankerd. Van echte gewestelijke belastingen naast de federale is dus hoegenaamd geen sprake.

→ Gemeenschappen

Voor de financiering van de **gemeenschappen** verandert er niets: die blijven nagenoeg volledig met dotaties gefinancierd en hun fiscale beleidsverantwoordelijkheid is en blijft dan ook zo goed als nul.

→ Vennootschapsbelasting

Op dit gebied blijft alles federaal, hoewel Vlaanderen ook op dit vlak sterk vragende partij was om dit (minstens gedeeltelijk) door te schuiven naar de deelstaten.

Wij kunnen besluiten dat de verruimde fiscale autonomie grotendeels een lege doos is met een mooie strik rond: alle fiscale beleidshefbomen blijven in federale hand; de autonome fiscale bewegingsruimte voor de deelstaten is veeleer theorie dan praktijk en blijft al bij al beperkt.

c. Vlaanderen betaalt: nadelige nieuwe verdeelsleutels

De belastinginkomsten die de federale overheid int en doorschuift naar de deelstaten, worden tussen de deelstaten verdeeld volgens bepaalde (ingewikkelde) verdeelsleutels en -mechanismen. Met de nieuwe financieringswet wordt ook aan deze verdelingsmechanismen gesleuteld. De vraag is maar wie als winnaar uit deze nieuwe verdeling komt.

→ Gewesten

Voor de gewesten worden de middelen verdeeld volgens een verdeelsleutel die gebaseerd is op de fiscale draagkracht van hun bevolking, wat in het voordeel van Vlaanderen werkt en ten nadele van de twee andere gewesten.

→ Gemeenschappen

Wat de gemeenschappen betreft, werden de dotaties tussen de Vlaamse en de Franse gemeenschap met de oude financieringswet hoe langer hoe meer verdeeld op basis van fiscale capaciteit en hoe langer hoe minder op basis van leerlingenaantallen (de zogenaamde “Lambermont-turbo”). Dat was een evolutie die in het voordeel van Vlaanderen speelde. Met het huidige akkoord blijft men de gemeenschappen nog altijd met dotaties financieren, maar wordt er een herijking van deze verdeelsleutels doorgevoerd die zwaar in het voordeel van de Franstalige gemeenschap en in het nadeel van de Vlaamse gemeenschap uitvallen (meer gebaseerd op leerlingenaantallen). Ook enkele andere ingrepen in de financiering van de gemeenschappen gaan ten nadele van Vlaanderen. Tenslotte is ook de overdracht van de nieuwe gemeenschapsbevoegdheden financieel niet echt voordelig voor Vlaanderen.

d. Vlaanderen verder geplunderd: transfers blijven bestaan

In dit land wordt jaarlijks zo'n 12 miljard euro van Vlaanderen naar Wallonië en Brussel versast. Dat is op jaarbasis goed voor een kleine wagen per gezin. Een deel van deze transfers gebeurt via de financiering door de federale overheid van de deelstaten. Vlaanderen is al jaren vragende partij om deze transfers af te bouwen of minstens te objectiveren. Daar komt met deze staatshervorming weer zo goed als niets van terecht. Ook op dit vlak zijn de grote winnaars andermaal Brussel en Wallonië.

→Oude financieringswet

In de oude financieringswet was een transfermechanisme ingebouwd dat bijzonder onrechtvaardig was: een deelstaat die slecht presteerde werd daarvoor beloond met een hogere "solidariteitsbijdrage". Wie beter presteerde, kreeg integendeel minder. Het enige positieve in de herziening van de financieringswet is dat dit mechanisme werd gewijzigd zodat slecht presterende deelstaten niet meer worden beloond. Anderzijds blijft er wel degelijk een "solidariteitsmechanisme" bestaan waarbij voortaan het verschil in fiscale capaciteit van de armere deelstaten voor 80% wordt gecompenseerd door de rijkere, in de praktijk dus door Vlaanderen. De eerste paar jaar zal dit nieuwe systeem concreet uitdraaien in het nadeel van Wallonië en Brussel, maar omdat het systeem welvaartsvast wordt gemaakt én het bovendien een bredere grondslag krijgt die nadeliger is voor Vlaanderen (de gewestelijke personenbelasting en 50% van de basisgemeenschapsdotatie), zal dit na een aantal jaren in hun voordeel gaan werken. Aanvankelijk zal dit Wallonië en Brussel 20% van hun huidige "solidariteitsbijdrage" van Vlaanderen kosten, maar op termijn werkt dit hoe langer hoe meer in hun voordeel.

→Alimentatie voor Wallonië en Brussel

Omdat één van de uitgangspunten van het communautaire akkoord is dat niemand (lees: Wallonië en Brussel) armer uit de hervorming mag komen, wordt er een overgangsregeling voor Brussel en Wallonië uitgewerkt, waarbij beide entiteiten gedurende 20 jaar automatisch een smak geld doorgeschoven krijgen. Bedoeling is om de (tijdelijke) negatieve effecten van het hierboven uiteengezette nieuwe "solidariteitsmechanisme" voor deze gewesten te neutraliseren, zodat zij zeker niet minder krijgen dan nu het geval is.

- Wallonië komt hieruit als winnaar naar voren. Het krijgt gedurende 10 jaar jaarlijks 570 miljoen euro en de 10 daaropvolgende jaren wordt dat bedrag jaarlijks met 10% afgebouwd. Vlaanderen mag dus nog 20 jaar afdokken. Volgens sommige interpretaties is het na die 20 jaar evenwel nog lang niet gedaan. In *Le Soir* van 18.10.2011 staat een tabel, waarin Wallonië na 20 jaar nog altijd 198,7 miljoen euro zou krijgen.
- Ook Brussel deelt in de prijzen. Het krijgt 52 miljoen euro gedurende 10 jaar, een bedrag dat vanaf het 11^e tot het 20^e jaar eveneens elk jaar met 10% zou dalen.

Volgens de interpretatie van *Le Soir* zou Brussel in dat 20^e jaar nog altijd 18,1 miljoen euro krijgen.

- En Vlaanderen? Vlaanderen krijgt ‘vanzelfsprekend’ helemaal geen vaste dotatie toegestopt zoals de twee andere gewesten. Vlaanderen mag die van Brussel en Wallonië betalen. Vlaanderen moet er, in tegenstelling tot de twee andere gewesten, door zijn economische groei voor zorgen dat het voor zichzelf kan instaan. Bij de berekeningen die de onderhandelaars daarbij hanteerden, werd bovendien uitgegaan van veel te optimistische uitgangspunten (inzake economische groei, groeivoet), zodat hun prognoses op dat vlak alles behalve realistisch zijn. Vlaanderen staan dus financieel zware tijden te wachten.

- Brussel wordt bovendien nog eens extra verwend door een zogenaamde herfinanciering, een andere manier om te zeggen dat het BHG vanaf 2012 134 miljoen euro bij krijgt, een bedrag dat tegen 2015 oploopt tot 461 miljoen euro. Deze 461 miljoen wordt bovendien vanaf dan welvaartsvast gemaakt, zodat dit jaarlijks verder fors zal oplopen. Daar bovenop wordt Brussel voortaan ook automatisch verzekerd van jaarlijks 125 miljoen euro via het Belirisfonds. Tot nog toe werd dit bedrag elk jaar opnieuw toegekend en kon het dus altijd worden herzien of afgeschaft. Dat zal nu niet meer het geval zijn: zowel de (oplopende) 461 miljoen als de 125 Beliris-miljoenen worden jaarlijks per definitie uitbetaald. Aangezien dit in een bijzondere wet wordt ingeschreven, betekent dit ook dat de Vlamingen alle zeggenschap hierover ten eeuwigden dage uit handen geven, omdat dit nog enkel kan worden gewijzigd met instemming van de Franstaligen. Het is een fundamentele strategische blunder van de Vlaamse onderhandelaars om Brussel op dit vlak royaal te bedienen. Dit was immers zowat het enige punt waarop de Franstaligen vragende partij waren om verdere stappen in een staatshervorming te zetten. Door hierop toe te geven hebben de Franstaligen geen enkele reden meer om nog een volgende stap in de staatshervorming te zetten. Daarbovenop kan Brussel overigens nog eens extra rekenen op het transfermechanisme in het kader van de nieuwe financieringswet, zoals in het vorige punt uiteengezet. Het mag duidelijk zijn dat Brussel ook op financieel vlak de grote overwinnaar is.

De **conclusie** is dus eenvoudig: aan het systeem werd flink gesleuteld, maar het eindresultaat is hetzelfde. De “solidariteitsbijdrage” van Vlaanderen aan Wallonië en Brussel wordt door de invoering van een nieuw mechanisme de eerste jaren verminderd, maar dat wordt meteen weer gecompenseerd door voor beide gewesten een extra vaste financiering gedurende 10 tot 20 jaar te voorzien. Tegen dan speelt het “solidariteitsmechanisme” opnieuw dermate in het voordeel van beide gewesten dat er aan de transfers vanuit Vlaanderen naar het zuiden van het land niet veel verandert. Dit is met andere woorden niets anders dan een ordinaire vestzakbroekzakoperatie.

Tenslotte mag ook niet vergeten worden dat de materie waar we het hier over hebben (de financiering van de gemeenschappen en de gewesten) slechts betrekking heeft op een kleine fractie van de transfers van Vlaanderen naar Wallonië en Brussel. Aan de transfers in de sociale zekerheid, de federale begroting, de staatsschuld en de intresten op overdrachten wordt helemaal niets gedaan. En die zijn samen goed voor zo'n 90% van de totale transfers van Vlaanderen naar Wallonië en Brussel... Als men er dus rekening mee houdt dat aan de transfers via de financieringswet ten gronde nauwelijks iets wijzigt, mag men zonder overdrijven stellen dat er aan de transfers als geheel helemaal niets verandert.

e. Responsabilisering grotendeels op de lang baan

Om een einde te maken aan het consumptiefederalisme en het daaruit voortvloeiende profitaat van Wallonië en Brussel op de kap van Vlaanderen, was Vlaanderen zeer sterk vragende partij om de deelstaten te responsabiliseren. Wie een goed beleid voert, moet daar de vruchten van kunnen plukken, wie een slecht beleid voert, moet daarvoor op de blaren zitten. Ook daar komt zo goed als niets van in huis.

→ Gemeenschappen

Wat de financiering van de gemeenschappen betreft is er geen enkele vorm van responsabilisering omdat nog altijd wordt gewerkt met dotaties. Er is dus geen enkele stimulans voor de gemeenschappen om de financiële gevolgen te dragen voor het beleid dat zij voeren.

→ Gewesten

Inzake de gewesten is er op het eerste zicht wel enigszins sprake van een responsabilisering, aangezien de middelen verdeeld zullen worden volgens de fiscale sleutel, met andere woorden het gewestelijk aandeel in de inkomsten van de personenbelasting. Hoe hoger de tewerkstelling in het gewest, hoe hoger deze inkomsten en dus de gewestelijke dotatie. Er bestaat dus wel een indirecte bonus (via de fiscaliteit), maar geen malus: er worden geen sancties voorzien voor die gewesten die in de toekomst economisch slechter presteren. Maar dit wordt meteen teniet gedaan door de vaste dotaties die Brussel en Wallonië gedurende twintig jaar toebedeeld krijgen. Alleen Vlaanderen moet blijkbaar geresponsabiliseerd worden.

→ Hefbomen blijven federaal

Wat de met deze staatsvorming overgedragen gemeenschapsbevoegdheden (kinderbijslag, ouderenzorg, delen gezondheidszorg), en gewestbevoegdheden (arbeidsmarktbeleid) betreft, is er evenmin sprake van veel responsabilisering. In het eerste geval blijft de financiering ervan een exclusieve federale bevoegdheid, en dat geldt

ook voor de bevoegdheid over de werkloosheidsuitkeringen. Zolang de sociale zekerheid een exclusief federale bevoegdheid blijft, kan en zal er dan ook geen sprake zijn van enige responsabilisering.

f. Overgedragen bevoegdheden: slechts 90% van het budget

Belangrijke delen van het arbeidsmarktbeleid worden zoals eerder gesteld overgedragen aan de gewesten. Het betreft meer bepaald een budget van 4,1 miljard euro, of één vierde van de middelen die mee met de nieuwe bevoegdheden wordt overgedragen. Voor deze bevoegdheid wordt evenwel slechts 90% van de daarmee corresponderende middelen uit de federale begroting overgedragen. De gewesten dienen bijgevolg 10% ervan uit hun eigen begrotingen te financieren. Even nadelig voor de deelstaten is dat dit basisbedrag de jaren daarop slechts zal toenemen volgens de inflatie en 70% van de groei. De federale staat roomt daarmee dus 30% van de groei voor zichzelf af. Ook hier wordt Vlaanderen, weliswaar samen met de andere gewesten, gerold.

Besluit

De besluiten zijn in alle geval duidelijk. Er komt geen echt fiscale autonomie. De deelstaten krijgen wel iets meer mogelijkheden om een eigen fiscaal beleid te voeren, maar dit moet zo strak binnen de lijntjes gebeuren die het federale niveau heeft uitgetekend, dat dit in de praktijk niet zoveel voorstelt. Van een responsabilisering van de deelstaten is nauwelijks sprake. De transfers van Vlaanderen naar Wallonië en Brussel worden de komende jaren niet afgebouwd maar bestendig.

IX. En wat nog ter discussie ligt...

Het akkoord dat Di Rupo op 11 oktober presenteerde, is geen afgerond akkoord in die zin dat over een aantal punten nog geen eensgezindheid tussen de onderhandelaars bestond, maar dat deze wel als dusdanig *voor verdere discussie* in de nota zijn opgenomen. Op het menu staan mogelijk dus nog volgende elementen:

→ Federale kieskring

Het invoeren van een federale kieskring wordt "*bestudeerd*". Een dergelijke hervorming staat volkomen haaks op de federale tweedeling van het land zoals die historisch is gegroeid en dit heeft dan ook veel weg van een terugkeer naar het oude België. De bedoeling is een versterking van het instituut België door voor de

Kamerverkiezingen een kieskring over het hele land in te voeren. BHV is daarmee bovendien helemaal terug, maar dan uitgesmeerd over het hele land.

→Tweetalige lijsten in Brussel

Ook op het vlak van de **verkiezingen voor de Brusselse instellingen** bevat dit akkoord een gevaarlijke aanzet om de **Brusselse Vlamingen politiek machteloos te maken**: de mogelijke invoering van tweetalige lijsten. Als dit gebeurt, dan worden de bestaande communautaire evenwichten in de Brusselse instellingen volledig op de helling gezet en zijn we goed op weg naar een volledige Franstalige heerschappij in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De kans is dan immers reëel dat de deur wagenwijd wordt opengezet voor de verkiezing van *flamands de service* op zogenaamde tweetalige, maar in de praktijk Franstalige lijsten, die volledig onderhorig zullen zijn aan de francophonie. Als deze *flamands de service* de overhand kunnen halen op de Vlaamse kandidaten die op eentalig Vlaamse lijsten figureren, wat waarschijnlijk is, dan is meteen de Vlaamse macht in Brussel, die nu al erg relatief is, volledig gebroken en zullen deze “Vlaamse” verkozenen een willoos instrument zijn in handen van de francofone heerschappij in Brussel. Daarmee, en in combinatie met de zopas verleende constitutieve autonomie, ligt de weg open om van Brussel ook op het institutionele vlak een zuiver Franstalige stad te maken.

→Taalwetgeving versoepelen

Wat ook ter tafel ligt, zijn de **taalwaarborgen voor de Brusselse Vlamingen**. Een Brusselse werkgroep moet onderzoeken hoe de opdrachten van de vice-gouverneur, die instaat voor de controle op de taalwet, best kunnen worden gehandhaafd. Wie de wetsvoorstellen van Wouter Beke van mei 2011 heeft gelezen, weet dat ook hier groot gevaar dreigt voor een totale uitverkoop van de Brusselse Vlamingen.

→Minderhedenverdrag

In het communautaire akkoord is er eveneens sprake van om verder te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om het **minderhedenverdrag te ratificeren**, iets waartegen Vlaanderen zich altijd heeft verzet omdat de francophonie dit verdrag steevast wil misbruiken om in heel Vlaanderen faciliteiten voor Franstaligen af te dwingen. In dezelfde lijn ligt het voorstel om het protocol nr. 12 van het EVRM te ratificeren.

Algemeen besluit

Deze staatshervorming is een ramp voor Vlaanderen, en wij kunnen dit niet beter verwoorden dan met de woorden van professor Bart Maddens¹: “*Ons politieke systeem wordt op een totaal nieuwe leest geschoeid. We staan voor een institutionele paradigmawissel. [...] Onze staatsstructuur wordt onherroepelijk op het spoor gezet in de richting van een federalisme met drie sterke deelstaten. Het Brussels gewest is de grote overwinnaar van deze staatshervorming [...]. De Belgische zon wordt meer dan ooit het middelpunt van het politieke universum, met in een nauwe baan daar rond drie gewestelijke satellieten.*” Geen verschuiving van het zwaartepunt van het federale niveau naar de deelstaten dus, maar net de tegenovergestelde beweging. Geen federaal België met twee, maar wel met drie deelstaten.

BIJLAGEN

Bijlage 1: passages uit het Octopusakkoord die manifest niet werden gerealiseerd of strijdig zijn met het communautaire akkoord

Bijlage 2: overzicht van materies waar de huidige Vlaamse meerderheid wordt geneutraliseerd door vergrendeling via de Grondwet of in bijzondere wetten.

Bijlage 3: overzicht van de materies waar de deelstaten samenwerkingsakkoorden over moeten afsluiten.

---

¹*De Morgen*, 11.10.2011

Bijlage 1: passages uit het Octopusakkoord die manifest niet werden gerealiseerd of strijdig zijn met het communautaire akkoord

Het Octopusakkoord is een akkoord dat in februari 2008 tussen een aantal Vlaamse partijen werd afgesloten omtrent de verdere stappen die in het kader van een volgende staatshervorming volgens hen moesten worden gezet. Dit akkoord werd vervolgens als bijlage aan het Vlaamse regeerakkoord van juli 2009 toegevoegd en kan dus worden beschouwd als het communautair programma van de Vlaamse regering. Op heel wat punten is dit document vrij algemeen en vaag opgesteld, zodat er discussie kan worden gevoerd in hoeverre deze punten al dan niet gerealiseerd zullen worden met de zesde staatshervorming. Het akkoord bevat evenwel ook eisen vanwege de Vlaamse regering die zeer concreet en ondubbelzinnig zijn en die daarom perfect kunnen worden afgetoetst aan het communautaire akkoord van Di Rupo. In onderstaande opsomming beperken we ons tot deze zeer concrete elementen uit het Octopusakkoord die niet gerealiseerd worden met deze staatshervorming of die er flagrant mee in tegenstrijd zijn. Eerst geven we het citaat uit de Octopusnota en vervolgens wat ervan terecht komt met de geplande zesde staatshervorming.

- *“De gewesten moeten dus alle mogelijkheden krijgen om werkzoekenden te activeren, een doelgroepenbeleid op te zetten en te oordelen over de beschikbaarheid van werklozen voor de arbeidsmarkt. Ook de mogelijkheid tot het afsluiten van Vlaamse sociale akkoorden voor Vlaamse bevoegdheden en de medebekrachtiging van sociale akkoorden over federale en Vlaamse bevoegdheden zijn een deel van die vraag.”*

De deelstaten zullen geen sociale akkoorden kunnen afsluiten.

- *“Ons land staat voor belangrijke uitdagingen, niet in het minst in de gezondheids- en welzijnssector. Een efficiënte en effectieve verdeling van de middelen in de sociale zekerheid op een zo toegankelijk mogelijk niveau en met behoud van de zorgkwaliteit kan volgens ons maar wanneer de huidige versnippering van bevoegdheden wordt tegengegaan. Daarom vroeg het Vlaams Parlement in 1999 de normerings-, uitvoerings- en financieringsbevoegdheid betreffende het volledige gezondheids- en gezinsbeleid, dus ondermeer met inbegrip van de gezondheidszorgverzekering en de gezinsbijslagen.”*

Er worden weliswaar enkele onderdelen van de gezondheidszorg overgeheveld naar de deelstaten, maar het grootste deel blijft federaal en dat geldt zeker voor de programmering en de financieringsbevoegdheid. Wat het gezinsbeleid betreft, wordt wel het budget overgeheveld naar de deelstaten, maar niet de voornaamste beleidshandels.

- *“Ook de exploitatie van de NMBS moet geregionaliseerd worden. In afwachting pleiten we voor een volwaardige aanwezigheid van de gewesten in het bestuur van de NMBS en een grotere inspraak en betrokkenheid bij het investeringsprogramma van de NMBS.”*

In het akkoord-Di Rupo worden enkel vertegenwoordigers van de gewesten in de raden van bestuur van de NMBS toegelaten en worden de gewesten betrokken bij de uitbating

van het Gewestelijk Expresnet rond Brussel. Er is dus geen sprake van de regionalisering van de exploitatie van de NMBS.

- *“Vervolgens willen we dat de regionalisering van de verkeersveiligheid ter sprake wordt gebracht. Het is voor Vlaanderen bijzonder moeilijk om het beoogde niveau van verkeersveiligheid te bereiken als we niet zelf beschikken over de reglementering en de controle erop.”*

Behoudens enkele aspecten ervan blijft het verkeersreglement federaal.

- *“Naast deze voor Vlaanderen belangrijke vragen om bevoegdheidsoverdracht zijn er nog tal van domeinen waar wij omwille van redenen van efficiëntie vragen dat er een betere bevoegdheidsverdeling zou gerealiseerd worden. Zonder exhaustief te zijn vermeld ik er een aantal:*
- *[...]*
de bevoegdheid over telecommunicatie zou moeten overgeheveld worden. De Gemeenschappen zijn bevoegd voor de radio-omroep en de televisie terwijl de federale overheid bevoegd is voor de telecommunicatie. De praktijk leert echter dat het onderscheid tussen omroep en telecommunicatie totaal achterhaald is.
[...]
de organisatie van en het beleid m.b.t. de civiele bescherming, de brandweer en de organisatie van het OCMW;
[...]
de organisatie, de werking en de inrichting van politie en justitie;”

Inzake telecommunicatie komen enkele bevoegdheidsaanpassingen, maar federaal behoudt belangrijke bevoegdheden. Civiele bescherming en brandweer blijven federaal, alsook politie en het overgrote deel van Justitie.

- *“De Vlaamse Regering is van oordeel dat ook de eerder gemaakte afspraken moeten gehonoreerd worden. Wij blijven bij ons standpunt dat de ontwikkelingssamenwerking en de overeenstemmende middelen moeten overgedragen worden. De ontwikkelingssamenwerking heeft betrekking op domeinen die hoofdzakelijk bij Gemeenschappen en Gewesten berusten. De deelgebieden dienen in te staan voor de bepaling en de uitvoering van het beleid.”*

In het akkoord-Di Rupo is nergens sprake over dit aspect.

- *“Ik wil mijn vraag naar meer en coherentere bevoegdheden voor de deelgebieden afsluiten door te verwijzen naar art. 35 van de Grondwet. Toen dit artikel in 1993 werd ingeschreven in de federale Grondwet, stelde de toenmalige Premier dat de uitvoering ervan zou zorgen voor een Copernicaanse revolutie in het Belgisch federaal model. De toepassing van art. 35 heeft immers tot gevolg dat er een lijst van exclusieve bevoegdheden wordt toegewezen aan het federale niveau en dat het residu van de*

bevoegdheden toekomt aan de Gemeenschappen en/of de Gewesten. De laatste maanden wordt dit artikel opnieuw geciteerd als mogelijke denkpiste voor de uittekening van een nieuwe bevoegdheidsverdeling. Vlaanderen wil deze discussie aangaan en verbindt er de vraag aan om het systeem van de impliciete bevoegdheden van de deelgebieden te versoepelen.”

Er wordt geen begin van uitvoering gegeven aan de toepassing van art. 35 van de Grondwet.

- *“Ook pleiten we voor de invoering van het principe dat een door een deelstaat rechtmatig ingevoerde belasting niet mag worden afgeschaft of beperkt door de federale wetgever. We willen m.a.w. de normenhiërarchie op het vlak van de fiscaliteit die vandaag bestaat ten voordele van de federale wetgever, afschaffen.”*

Federaal behoudt zonder meer het voorrecht inzake fiscaliteit.

- *“Binnen eenzelfde territorium is maar één overheid bevoegd met uitsluiting van elke andere overheid. Dit impliceert dat overheden geen initiatieven ontwikkelen op elkaars grondgebied. De splitsing van het kies- en gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde is in dit verband een belangrijke Vlaamse eis omdat de huidige regeling geen rekening houdt met de grondwettelijke indeling van het land in taalgebieden zoals bepaald door artikel 4 van de Grondwet.”*

Zoals hierboven werd aangetoond, wordt met deze eis hoegenaamd geen rekening gehouden, wel integendeel. Bij de splitsing van BHV wordt op verschillende vlakken uitdrukkelijk geen rekening gehouden met de indeling in taalgebieden en worden de faciliteiten voor Franstaligen zelfs drastisch uitgebreid. Ook inzake de Hoofdstedelijke Gemeenschap is er inmenging van andere gewesten met Vlaamse gewestelijke materies.

- *“Toch is er vanuit juridisch, sociaaleconomisch of planologisch oogpunt geen enkele reden om de grenzen van het Brussels gewest de iure of de facto uit te breiden. Onze visie op Brussel wordt bepaald vanuit onze visie op de staatkundige evolutie van België. Die visie gaat uit van een fundamentele tweeledigheid op basis van twee deelstaten met daarnaast een specifiek statuut voor Brussel én een Duitstalige Gemeenschap. Dit betekent dat de twee deelstaten in hun gezamenlijke hoofdstad volwaardig kunnen participeren in het beleid waarvan het belang het stedelijk niveau overstijgt.”*

Hierboven werd ruimschoots aangetoond dat het Belgische federale model niet wordt opgebouwd op basis van de twee deelstaten, maar op basis van drie gewesten. Een uitbreiding van het Brussels gewest is er de iure zeker niet, maar wel een uitbreiding de facto via de Hoofdstedelijke Gemeenschap en via de wijze waarop BHV wordt gesplitst.

- *“Ook is de vraag of de bi-culturele instellingen, die nu onder de federale bevoegdheid vallen, niet in aanmerking komen voor overdracht aan de twee deelstaten.”*

Biculturele aangelegenheden van gewestelijk belang (behalve de federale culturele instellingen) worden overgedragen aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

- *“Het samenwerkingsakkoord met betrekking tot de vertegenwoordiging van België in de ministerraad van de EU moet worden aangepast, in het bijzonder voor wat betreft de deelname van de Gewesten en de Gemeenschappen aan de Europese ministerraden, de intern-Belgische coördinaties en de vertegenwoordigingen in de werkgroepen en de comités.”*

Dit komt niet ter sprake in het akkoord-Di Rupo.

Bijlage 2: overzicht van materies waar de huidige Vlaamse meerderheid wordt geneutraliseerd door vergrendeling via de Grondwet of in bijzondere wetten

1. In de Grondwet²

1. De samenvallende verkiezingen.
2. Het nieuwe kiesstelsel in de zes Vlaamse randgemeenten.
3. De regeling voor het gerechtelijk arrondissement Brussel.
4. Constitutieve autonomie voor Brussel.
5. Het toezicht door het Grondwettelijk Hof op de federale loyauteit.
6. De kinderbijslag (onder andere toegekend aan Brussel).
7. De volledige uitoefening van de autonomie van de Gewesten ten aanzien van de provincies, zonder afbreuk te doen aan de huidige specifieke bepalingen van de pacificatiewet en aan die van de functie van de gouverneurs (dus grondwettelijke gebetonneerd?).

2. In bijzondere wetten³

1. De duur van de legislatuur en de datum van de verkiezing van de deelstaatparlementen (pagina 9).
2. De samenvallende verkiezingen (pagina 9).
3. De constitutieve autonomie (pagina 9).
4. De federale loyauteit (pagina 11).
5. De administratieve geschillen in de 6 randgemeenten en in Brussel (?) (pagina 20-21).
6. De regeling met betrekking tot de burgemeesters van de 6 randgemeenten (pagina 21).
7. De hoofdstedelijke gemeenschap en haar samenstelling (pagina 22-23 en 40).
8. Toebedeling van toerisme aan de gewesten (pagina 42).
9. Bevoegdheid van Brussel inzake gemeentelijke sportinfrastructuur (pagina 44).
10. Bevoegdheid van Brussel inzake beroepsopleiding (pagina 45).
11. Bevoegdheid van de deelstaten inzake het administratief en geldelijk statuut van hun ambtenarenkorps (pagina 46-47).
12. De bijzondere financieringswet (pagina 51-52-55-56-59-61-62-67).
13. Laten bijdragen van de deelstaten in de pensioenlast (pagina 55).
14. Herfinanciering van Brussel (pagina 56-57).
15. De splitsing van de kieskring BHV (pagina 56-57).
16. Toezicht van het Grondwettelijk Hof op de federale loyauteit (pagina 62).

---

² We beperken ons tot voor Vlaanderen (mogelijk) communautair gevoelige punten.

³ Er zal allicht nog meer in bijzondere wetten worden geregeld. Voor de hier vernoemde aangelegenheden werd dit in het communautaire akkoord evenwel uitdrukkelijk vermeld.

Bijlage 3: overzicht van de materies waar de deelstaten samenwerkingsakkoorden over moeten afsluiten

1. Overleg in het kader van de Hoofdstedelijke Gemeenschap (gewesten) (pagina 23).
2. Uitoefening toerismebevoegdheid (Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de andere betrokken deelstaten) (pagina 27-28).
3. Arbeidsmarktbeleid, controle op de beschikbaarheid, om de gemeenschappelijke doelstellingen voor de intensiteit van de begeleiding van werklozen vast te leggen (gewesten/federaal) (pagina 29).
4. Arbeidsmarktbeleid, betaald educatief verlof, om de opleidingen te organiseren en te erkennen (gewesten en gemeenschappen) (pagina 30).
5. Gezondheidszorg, op te richten instituut, over de samenstelling en financiering ervan. (gemeenschappen/federaal) (pagina 32).
6. Gezondheidszorg, over het beheer en het gebruik van eHealth en de kennis- en informatieoverdracht (gemeenschappen/federaal) (pagina 35).
7. Gezondheidszorg, over de nalevingsmodaliteiten van internationale verplichtingen (deelstaten/federaal) (pagina 35).
8. Gezondheidszorg, over de contingeringsmodaliteiten van de gezondheidszorgberoepen (deelstaten/federaal) (pagina 35).
9. Gezondheidszorg, over de aanpassings- en evaluatiemodaliteiten van het KB nr. 78 (deelstaten/federaal) (pagina 35).
10. Gezondheidszorg, over de wijze waarop het overleg tussen de betrokken overheden m.b.t. de sociale akkoorden voor de gezondheidszorgberoepen wordt georganiseerd (deelstaten/federaal) (pagina 35).
11. Gezondheidszorg, over de wijze waarop het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg wordt bestuurd en gefinancierd (deelstaten/federaal) (pagina 36).
12. Justitie, over het vervolgingsbeleid van het Openbaar Ministerie en het opstellen van richtlijnen inzake het strafrechtelijk beleid (deelstaten/federaal) (pagina 37).
13. Justitie, over het formaliseren van de vertegenwoordiging van de deelstaten in het College van procureurs-generaal (deelstaten/federaal) (pagina 37).
14. Justitie, over de kadernota Integrale veiligheid en het Nationaal veiligheidsplan (deelstaten/federaal) (pagina 37).
15. Justitie, Justitiehuisen, over “*het partnership*” (deelstaten/federaal) (pagina 37).
16. Mobiliteit, over aspecten van de intergewestelijke mobiliteit en inzonderheid inzake verkeersveiligheid (gewesten) (pagina 38).
17. Mobiliteit, over nationale bewustmakingsacties naar het brede publiek op de autosnelwegen (deelstaten/federaal) (pagina 39).
18. Mobiliteit, over de evenredigheid voor bijkomende gewestelijke financiering inzake spoorwegen (gewest(en)/federaal) (pagina 39).
19. Economie, over de overdracht van de interuniversitaire attractiepolen (gemeenschappen) (pagina 40).
20. Economie, interfederalisering Nationaal Instituut voor de Statistiek, over de nadere regels hiervan (deelstaten/federaal) (pagina 41).
21. Economie, Instituut Nationale Rekeningen, over de nadere regels van de integratie van de deelstaten hierin (deelstaten/federaal) (pagina 41).
22. Leefmilieu, Handhaving regelgeving doorvoer afvalstoffen, over de coördinatie ervan (gewesten/federaal) (pagina 43).

23. Energie en Leefmilieu, over de samenwerking rond het nucleaire exportbeleid (gewesten/federaal) (pagina 43).
24. Stedenbouw, over de oprichting van het Agentschap voor patrimoniale informatie (deelstaten/federaal) (pagina 44).
25. Telecommunicatie: eventueel een gedetailleerd samenwerkingsakkoord (gemeenschappen/federaal) (pagina 46).
26. Openbaar ambt, over kwesties van globaal belang, en verplicht voor wat betreft de maxima van de wedden, omwille van de impact op de pensioenen (deelstaten/federaal) (pagina 47).